

FRANSA'NIN AFRİKA'DAKİ YENİ ASKERÎ STRATEJİSİ

Dr. Serhat Orakçı

Referans için: Orakçı, Serhat. "Fransa'nın Afrika'daki Yeni Askerî Stratejisi". İNSAMER Analiz. 28.11.2022.

 Analiz

Fransa Cumhurbaşkanı Emmanuel Macron geçtiğimiz günlerde önemli bir açıklama yaptı ve Mali'de yürütülen Barkhane misyonunun resmen sonlandırıldığını, Afrika kıtasında yeni bir askerî stratejiye gidileceğini belirtti. Fransa'nın geri adım atması gibi yorumlanabilecek bu sözler Batı Afrika ülkelerinde artan Fransa karşıtlığı ve peş peşe yaşanan askerî darbelerin gölgesinde sarf edilirken işlerin Fransa adına pek de iyi gitmediğinin en yetkili ağızdan açık bir teyidi oldu âdeta.

ABD'nin Afganistan'dan çekilmesi gibi Fransa da büyük reklam ve imaj çalışması yaptığı Barkhane operasyonunu sonlandırdı ancak operasyon hedeflediği başarıya ulaştığı için değil, konjonktür Fransa aleyhine değiştiği

için sonlandırmak zorunda kaldı. Bu, uzun süre Afrika ülkelerini sömüren Fransa için pek de alışlageldik bir durum değil esasında.

Açık olan bir olgu varsa o da son dönemlerde Fransa'nın Batı Afrika ülkelerinde artan bir tepki ile karşı karşıya olduğudur. Kıta kaynaklarını aldığı, Afrika ülkelerini ekonomik yönden sömürmeye devam ettiği, etnik ve dinî çatışmaları terör örgütleri üzerinden finanse ettiği gibi anti-Fransız söylemler yükselişe geçerken Mali, Gine ve Burkina Faso'da art arda yaşanan askerî darbeler, Fransa'nın Batı Afrika ülkeleriyle ikili ilişkilerini iyiden iyiye zora soktu. Fransa askerî operasyonlarda yaşadığı hezimet ve uğradığı imaj kaybını telafi etmek için çare ararken oluşan boşluğu

Rusya'nın ikili askerî iş birliği anlaşmaları ve *Wagner* üzerinden hızla doldurduğu görülmekte.

Macron'un açıklamasının da işaret ettiği gibi, askerî başarısızlıkların ardından Fransa Batı Afrika'da yeni bir strateji bina etmeye çalışıyor. Peki bu yeni strateji ne hedefliyor ve nasıl hayata geçirilecek?

Fransa'nın Yeni Askerî Stratejisi

Fransa'nın henüz oluşturma aşamasında olduğunu haber verdiği ve altı aya kadar açıklanacağını duyurduğu yeni askerî stratejisine geçmeden önce, Fransa'nın Afrika kıtasında hâlihazırda yürürlükte olan askerî stratejisi neydi ve neden başarısız oldu sorularını irdelemek yerinde olacak.

Soğuk Savaş'ın ortasında bağımsızlık kazanan Afrika ülkeleri siyasi arenada bağımsızlıklarını sürdürseler de ekonomik ve askerî açıdan eski sömürge güçleri ile iş birliğine zorlandılar. Fransa sömürgesinden çıkan Afrika ülkeleri de bunun istisnası değildi. Fransa askerî üsler, askerî eğitim programları ve askerî yardım adı altında eski sömürgelerindeki rejimleri kontrolü altında tutmayı büyük oranda sürdürdü. Ancak bir taraftan da Fransa gibi Batılı ülkelere karşı bir alternatif arayışı Çin ve Rusya gibi karşı güçler üzerinden

*ABD'nin
Afganistan'dan
çekilmesi gibi
Fransa da
büyük reklam ve
imaj çalışması
yaptığı Barkhane
operasyonunu
sonlandırdı
ancak operasyon
hedeflediği
başarıya ulaştığı
için değil,
konjonktür Fransa
aleyhine değiştiği
için sonlandırmak
zorunda kaldı.*

sürdürülmekteydi. Fransa bu tür eğilimlerin de mümkün merteye önünü kesmek için darbeler, suikastlar ve şantajlar dâhil legal/illegal tüm yollara başvurmaktan geri durmadı.

Fransa kurduğu askerî üsler üzerinden varlığını hissettirirken bunun meşrulaştırılması terörle mücadele ve demokrasi inşası gibi söylemler üzerinden bina edildi. Yerel kamuoyunu manipüle edebilecek medya gücü de elindeydi. Ancak yürürlükte olan şey Fransa'nın ekonomik, siyasi ve kültürel çıkarlarını maksimize etmek ve eski sömürgelerin başka bir eksene kayışının önüne geçmekten ibaretti. Ne var ki bu anlayış eski Fransa sömürgesi devletlere etnik savaş, iç çatışma

ve sosyoekonomik yoksulluk dışında pek bir şey getirmedi. Fransa'nın eski sömürgeleri Afrika kıtasının en yoksul ülkeleri olarak kalmaya devam etti. Bunlar günü geldiğinde patlamaya hazır toplumlardı. Demokrasinin nadir örneği olarak gösterilen Fransa'ya son derece sadık Mali gibi ülkelerde bile işlerin birden kontrolden çıkabileceği görüldü.

11 Eylül sonrasında Fransa'nın en önemli argümanı "cihatçı örgütlerle mücadele" olarak şekillendi. Hatırlanacağı gibi 2013 yılı başında Mali'ye yönelik büyük bir askerî operas-

yon başlatıldı. Hem Fransa'dan hem de Avrupa Birliği ülkelerinden getirilen çok sayıda asker Mali'ye konuşlandırıldı. Daha sonra askerî operasyonların çapı tüm Sahel'i kapsayacak şekilde genişletilerek G-5 Sahel İnisiyatifi altında Barkhane şeklinde adlandırıldı. Ne var ki asker sayısı arttıkça terör sorunu da sarmal şekilde arttı. Pompalanan pembe senaryolar yavaş yavaş kâbusa dönüştü. Terörle mücadele operasyonlarının çapı genişledikçe terör örgütlerinin faaliyet alanlarının çapı da genişledi. Aynı zamanda eli silahlı örgütler çeşitlendikçe çeşitlendi.

Fransa'nın yeni askerî stratejisi henüz şekillenmemiş olsa da yapılan açıklamalardan bazı ipuçlarını yakalamak mümkün. Yeni stratejinin temel ayaklarından biri, Fransız askerî kayıplarını azaltmak için Afrikalı partnerlere karar ve kaynak açısından daha fazla alan açılması. Fransa maliyesi üzerinde yük oluşturan büyük meblağlı hantal askerî operasyonlar yerine ekonomik yükü hafif daha hızlı mobilize olabilecek küçük ve Afrikalı ortaklarla entegre bir anlayışla hareket edilmesi

planlanıyor. Sık sık vurgulandığı gibi, riskleri bölüştürmek adına İngiltere ve Almanya ile daha sıkı askerî iş birliğine gidilmek isteniyor. Maliyeti düşürmek için de insan kaynağı yerine daha yoğun teknoloji kullanımı sözkonusu olacak. Önemli adımlardan biri ise askerî operasyonların Mali üzerinden değil Nijer üzerinden yürütülmesi. Bilindiği gibi Nijer Fransa için önemli bir uranyum tedarikçisi. ABD'nin de askerî yatırım gerçekleştirdiği Nijer'de insansız hava araçları için askerî üsler inşa edilmekte.

Esasında tüm bu gelişmeler Fransa'nın Afrika kıtasından askerî bakımdan çekildiğini değil oluşan konjonktüre göre kabuk değişikliğine gittiğini göstermekte. Fransa siyasi ve ekonomik çıkarlarını elindeki imkânları ve gücü daha konsantre kullanarak muhafaza etmeyi hedeflerken bu durum Fransa'nın Afrika'da yürüttüğü askerî operasyonlarda kendi askerî kayıplarını azaltacak, daha ekonomik ve risklerin minimize edildiği yeni bir askerî stratejiye geçiş yapılacağına işaret ediyor.

